

Magáncégek építik a következő amerikai űrállomást – a piacnak határ vagy lehetőség a csillagos ég?

Szerző: Aranyi-Aszalós Vivien, 2021. december 13.

A NASA december elején jelentette be, melyik céget bízta meg, a várhatóan 2030-ban leálló Nemzetközi Űrállomás utódjának fejlesztésével. A feladatot és az azzal járó 415 millió dollárt három cég, a Blue Origin, a Nanoracks és a Northrop Grumman Systems kapta meg. Megnyílik ezzel az űrkapitalizmus, vagy csak másodlagos szervezési kérdés, hogy kire bízta a projektmenedzsmentet a világ egyik vezető űrhatalma?

Az Összkép a magyar társadalom és gazdaság működéséről szóló elemzések magazinja. [Iratkozz fel hírlevelünkre](#), [kövess minket](#), ha szeretnéd mélyebben megérteni, hogyan működik Magyarország.

[Közleményében](#) a NASA azzal indokolta a szerződések megkötését, hogy privát szereplők bevonásával spórolni tudnak a Föld-közeli küldetéseken, így több erőforrást fordíthatnak a mély űr felfedezésére (például ember eljuttatására a Marsra). Egyébként is, a privát szereplők felbukkanása a légkörön kívül nem új jelenség. Az Egyesült Államokban 1984 óta legális a privát űrrakéták kilövése, az első magánfejlesztésű űrhajó 2004-ben sűrulta az űr földi atmoszférához közeli határát. Az űrállomásra való eljutást biztosító magánűrhajó, kifejlesztésére 2006-ban kötött szerződést a NASA. Habár műholdkilövésével több cég foglalkozik világszerte, az űrturizmus még gyerekcipőben jár, a Mars-kolónia vagy Hold-bánya létrehozásáról is inkább csak látványos prezentációk készülnek. Hiába nyitott a pálya, az űr meghódítása még nem tűnik jó üzletnek.

Orbital Reef: a Blue Origin és a Sierra Space űrállomás-terve. Forrás: blueorigin.com

Hogy miért? A fő indok, mint oly sokszor: am pénz. A Harvard Business Review [cikke](#) alapján földközeli űrhasználatban, azon belül is a földi tevékenységek űrbéli támogatásában van a legnagyobb haszon pillanatnyilag: ami telekommunikációs és védelmi szatellitek kilövését és működtetését, specifikus termékek űrben való gyártását jelenti. Például van egy [cég](#), ami optikai szálakat gyárt az űr mikrogravitációjában – és ezek jobb minőségűek, mint amiket a Földön létre lehet hozni. A Nanoracks [honlapján](#) pedig bárki fizethet a cégnek műholdak fellövésére és üzemeltetésére. Az emberek szállítása nem hoz ezekhez mérhető profitot, az űrturizmus beindulása ezért várat még magára (Jeff Bezos és csapatának útja ellenére is).

Az újdonság abban rejlik, hogy látszólag a Space X és a Blue Origin tulajdonosai nem csak a profitot tartják szem előtt. A The Atlantic által készített Jeff Bezos [portréban](#) például egy Star Trek rajongó ember bontakozik ki előttünk, aki abban hisz, hogy az emberiség jövője az űrben rejlik. Elon Musk pedig multiplanetáris emberiségről és Mars-kolóniáról nyilatkozik, ha megkérdezik, mit is [céloz](#) meg a SpaceX. Extravagáns hobbi lenne az űrbe való kijutás és pár álmait kergető milliárdos passziója lendíti tovább az űrkutatást? Vagy ők látják és tudják finanszírozni a jövő legnagyobb vállalkozásait?

Földhözragadt gondolkozással nehéz belegondolni az űrbiznisz következő korszakába. Ez lesz majd az űr az űrért világa, amikor a súlytalanságban folyó tevékenység már nem a földi gazdaságot, hanem földkörüli vagy bolygóközi szándékokat szolgál. Például az aszteroidákon bányászott nyersanyagokból az űrben gyártanak majd bolygóközi utazáshoz hasznos eszközöket. (ennek előképe a Nemzetközi Űrállomáson 3D nyomtatót üzemeltető [Made in Space Inc.](#))

Starlab: a Nanoracks és a Voyager Space űrállomás-terve. Forrás: spacenews.com

Amikor majd az űr igazi üzletté válik, a küldetések célja és logikája is meg fog változni. Jelenleg az űr meghódítását a nemzeti büszkeség, a technológiai és a katonai versengés mozgatja, az állam finanszírozza és szervezi. Az űrbiznisz korában az állam csak hatósági felügyeletet gyakorol majd, magánszereplők finanszírozzák és keresik a megtérülést hozó lehetőségeket a földön kívül. Ahogy a bányászat, a turizmus, az ipar egyre nagyobb üzleti lehetőségeket kínál a földön kívül, úgy keresik majd egyre inkább a szavazók helyett a részvényesek kegyeit az űrutazások szervezői. Így nem csak civilizációk versenyeznek majd az űrért (erről [már írtunk korábban](#)), hanem a világ szervezésének különböző modelljei is. Ahogy a privát cégek motivációja és súlya nő, úgy válik valószínűbbé, hogy a piaci hozam veszi át az irányítást az állami hatalomtól.

A folyamat mindenesetre csak elkezdődött, hiszen még az USA-ban is az állam a kulcsszereplő: a NASA adja a megbízást. De közben az extravagáns milliárdosok vagy szolidabb társaik technológiai tudása, a tulajdonukban álló kapacitások mérete és komplexitása erősödik. Egyre gyakoribbak lesznek majd más államok vagy magánszereplők megrendelése.

Persze az űr hatalmas, felfedezni drága és veszélyes. 49 éve járt utoljára ember a Holdon, az akkor használt Saturn-V rakétánál erősebb azóta sem hagyta el a légkört. Az idő majd eldönti, csak retro divat a Sci-Fi vagy újraindul az űrkorszak, és ha igen, mi lesz ebben a szerepe a hatalmukra és dicsőségükre büszke államoknak, az extrémén drága hobbit űző hipergazdag álmodozóknak és a nagyban játszó űrvállalatoknak.

A Northrop Grumman űrállomás-terve (dokkolt Crew Dragon és Cygnus űrhajókkal). Forrás: new.northropgrumman.com